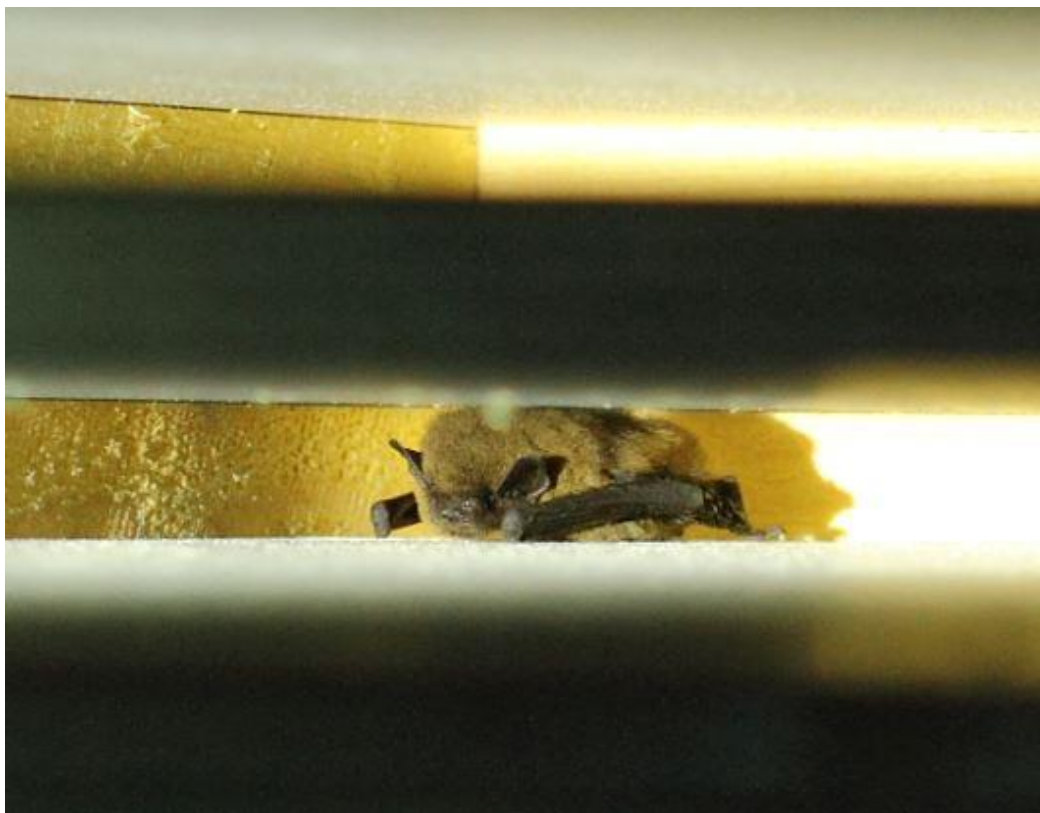

Projectplan vleermuizen

S.C. Elshout

Arnhem, 27 juli 2021

Colofon

Titel	: Projectplan vleermuizen
Subtitel	: S.C. Elshout
Projectnummer	: 21.240
Datum	: 27 juli 2021
Auteur(s)	: E.W.A. Janssen
Collegiale toets	: T. van den Hove
Opdrachtgever	: Gemeente Heusden
Contactpersoon	: M. Kuper, P. Bosch

Bezoekadres : Snelliusweg 40-18
Postcode : 6827 DH Arnhem
Telefoon : 026-2001900

info@ekoza.nl
www.ekoza.nl

Ekoza B.V. is lid van het Netwerk Groene Bureaus: www.netwerkgroenebureaus.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
2. Activiteit.....	5
2.1 Gebiedsbeschrijving.....	5
2.2 Voorgenomen ingreep	6
2.3 Planning	6
3. Onderzoeksmethode en resultaten.....	7
3.1 Methode	7
3.2 Resultaten.....	7
4. Inhoudelijke gegevens.....	9
4.1 Verbodsbepalingen.....	9
4.2 Wettelijk belang	9
5. Effecten	10
5.1 Effecten: kwantiteit	10
5.2 Effecten: kwaliteit	10
5.3 Monitoring	10
6. Staat van instandhouding.....	11
7. Alternatieven.....	12
8. Mitigerende maatregelen.....	13
8.1 Planning	13
8.2 Gewone dwergvleermuis	13
8.3 Inschakelen deskundige	14
8.4 Ecologisch werkprotocol	14
Bronnen.....	15
Rapporten	15
Websites	15

1. Inleiding

Sportclub Elshout aan de Dekkersweg 17 te Elshout wil graag bestaand clubgebouw vervangen door een moderner, duurzamer en groter gebouw.

Ekoza BV heeft het projectgebied door middel van een ecologische quickscan beoordeeld op het potentieel voorkomen van beschermde flora en fauna. Uit deze beoordeling is geconcludeerd dat het clubgebouw binnen het projectgebied mogelijkheden bieden voor (beschermde) verblijfplaatsen van vleermuizen en steenmarter.

In de lente van 2021 is daarom ecologisch onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van deze soorten door Ekoza BV. De steenmarter bleek na sporen- en camera-onderzoek niet aanwezig.

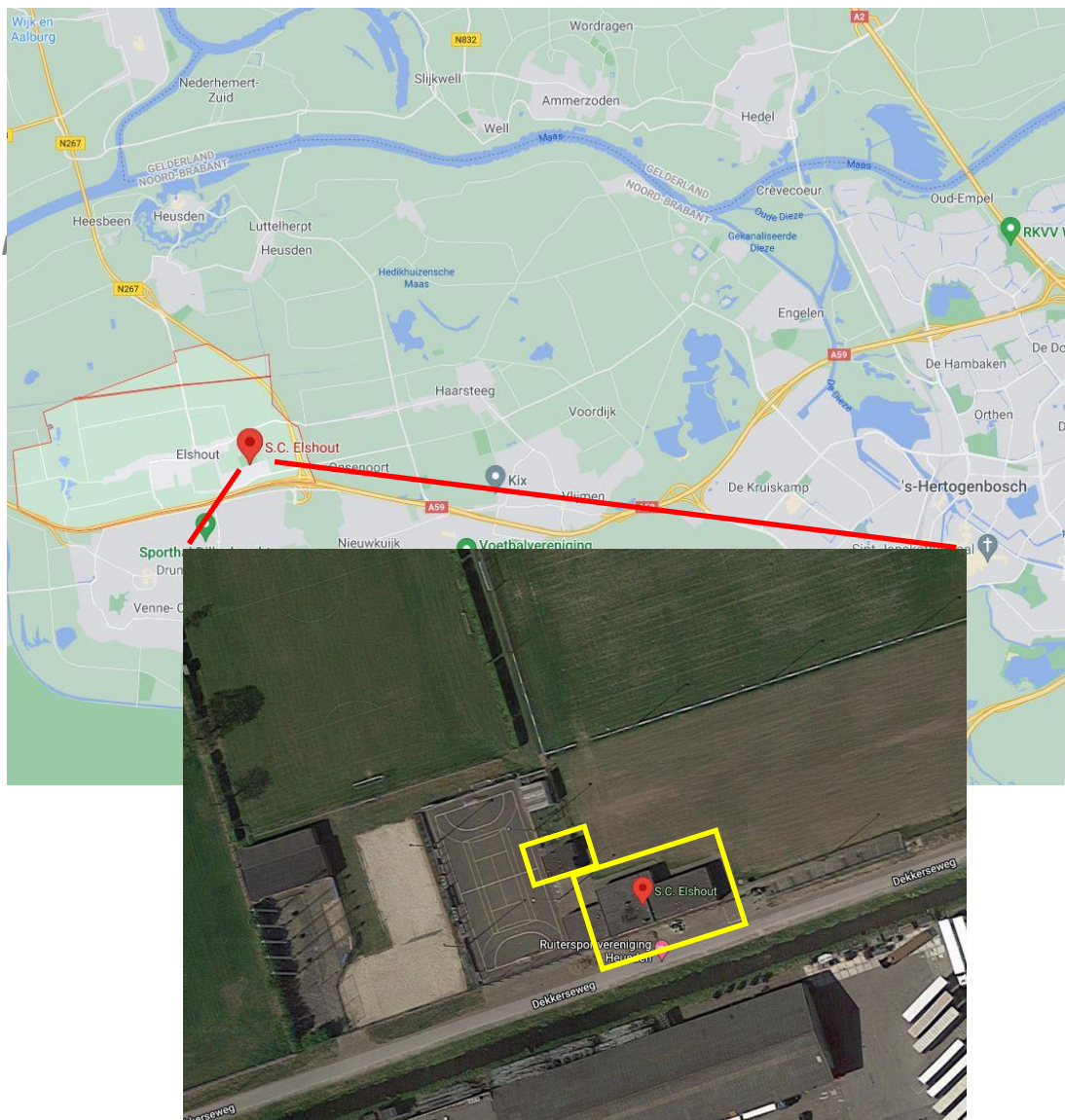
Uit het nader onderzoek in de kraamtijd van vleermuizen is gebleken dat er sprake is van een zomerverblijf van de gewone dwergvleermuis. Onderzoek naar paarverblijfplaatsen zal plaatsvinden tussen half augustus en eind oktober 2021. Vooralsnog wordt er van uit gegaan dat er een paarverblijfplaats van gewone of ruige dwergvleermuis is en de mitigerende maatregelen zullen daarop worden aangepast. Bij de sloop van het gebouw is er sprake van een overtreding van de Wet natuurbescherming omdat een zomerverblijfplaats en mogelijk een paarverblijfplaats worden aangetast.

Om overtreding te voorkomen is een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk. In dit projectplan (ook wel natuurtoets of mitigatieplan genoemd) staan de verplichte onderdelen voor de aanvraag van deze ontheffing beschreven.

2. Activiteit

2.1 Gebiedsbeschrijving

Het projectgebied betreft twee gebouwtjes van de sportclub Elshout (gem. Heusden) aan de Dekkerseweg 17 te Elshout, nabij 's Hertogenbosch. Het gaat om het in gebruik zijnde clubgebouw en een gesloten gebouwtje met een verwarmingsinstallatie, wat ook als bestuursgebouwtje wordt gebruikt. Beide gebouwtjes hebben een plat dak en stenen muren. Er zijn geen open stootvoegen. Het clubgebouw heeft een daklijst met op sommige plaatsen ruimte tussen muur en lijst. Ook is er op twee plaatsen een wat grote gat in de muur achter de lijst dat leidt naar een ruimte achter de muur in de houten afwerking. Achter en naast de gebouwtjes liggen handbal- en voetbalvelden. Ten westen staat het clubgebouw van de schietvereniging Onze Lieve Vrouwe Schuts. Rond de voetbalvelden staan enkele loofbomen. In Figuur 1 is de globale ligging van het projectgebied weergegeven.

Figuur 1. Globale en meer gedetailleerde ligging van het projectgebied aan de Dekkerseweg 17, Elshout.

In Figuur 2 is een impressie van het projectgebied weergegeven.

Figuur 2. Het projectgebied met boven het clubgebouw en linksonder het bestuursgebouwtje.

2.2 Voorgenomen ingreep

De sportclub is voornemens om het enigszins gedateerde en te krappe clubgebouw te vervangen door een groter, moderner en duurzamer gebouw. Hiervoor dienen de bestaande twee gebouwtjes te worden verwijderd. Bomen, struiken en watergangen zijn op de werklocatie niet aanwezig en worden dan ook niet aangetast.

2.3 Planning

De verplaatsing van een klein deel van de gevel van de kantine zal plaatsvinden in oktober 2021 maar de echte sloop start in de eerste maanden van 2022. Naar verwachting is de nieuwbouw eind 2022 gereed.

3. Onderzoeksmethode en resultaten

De hieronder beschreven onderzoeksmethode is een korte samenvatting. Voor een uitgebreide omschrijving van de onderzoeksmethodes en de resultaten wordt verwezen naar het volgende onderzoeksrapport:

- Ekoza BV, 2021. Nader onderzoek vleermuizen en steenmarter SC Elshout. Projectnummer 21.136. In opdracht van de gemeente Heusden.

3.1 Methode

Gewone dwergvleermuis

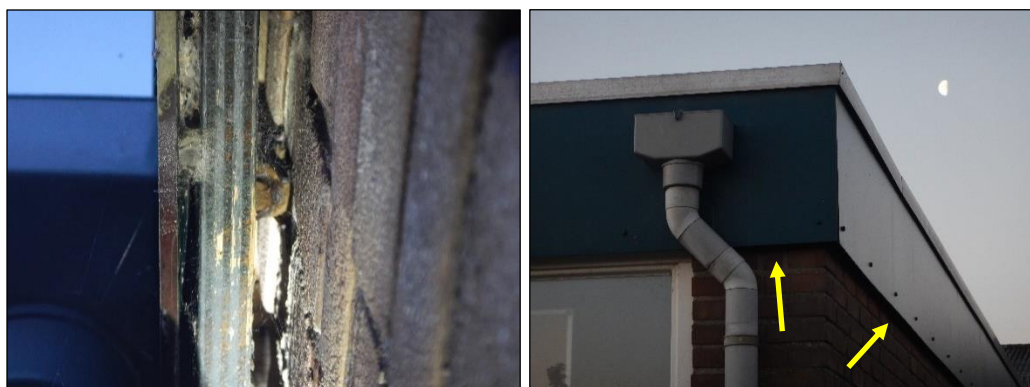
Het onderzoek naar vleermuizen in de kraamtijd is uitgevoerd conform het Vleermuis-protocol 2021. De paartijd zal nog worden onderzocht tussen half augustus en eind september 2021. In Tabel 1 is te lezen wanneer de onderzoeken zijn uitgevoerd en onder welke weersomstandigheden. Meer informatie is terug te vinden in het onderzoeksrapport 21.136.

Tabel 1. Bezoekdata en weersomstandigheden vleermuis-inventarisaties.

Bezoek	Datum	Tijd	Zonsondergang/ zonsopkomst	Weersomstandigheden
1	1 juni 2021	02:25 – 05:29	05.26u	Helder, wind 1-2 Bft en 12°C
2	25 juni 2021	21:25 – 00:05	22.04u	Bewolkt, kort miezerregenen; wind 1 Bft en 16°C
3	15 juli 2021	21:45 – 23:55	21.53u	Helder, wind 1-2 Bft en 17°C
4	Augustus 2021	volgt		
5	Eind augustus 2021	volgt		

3.2 Resultaten

In het projectgebied is een zomerverblijf van de gewone dwergvleermuis aangetroffen achter de oostelijke daklijst van het clubgebouw. Op zowel 1 juni als 25 juni werd er een exemplaar gezien achter deze lijst. Op 1 juni was de vleermuis al bij aankomst aanwezig en op 25 juni vloog de vleermuis uit om 22.24u. Op 15 juli was er op de plek van 1 juni, bij de regenpijp sprake van 2 gewone dwergvleermuizen. Deze vlogen rond 22.30u uit. Figuur 3 geeft de locaties aan de oostzijde van het clubgebouw weer van de aangetroffen verblijfplaatsen.

Figuur 3. Zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis.

Netwerk, vliegroutes, foerageergebieden.

Het gaat om een zomerverblijfplaats waarvan maximaal 1-3 gewone dwergvleermuizen gebruik maken in de periode ca. april-oktober. In de omgeving zijn in Elshout ongetwijfeld veel alternatieven. Op het sportterrein daarentegen zijn verder nauwelijks geschikte gebouwen. De open stootvoegen van het gebouw van de schietvereniging zijn dichtgemaakt met gaas. Er was verder geen sprake van essentiële vliegroutes of foerageergebieden. Andere vleermuissoorten zijn met uitzondering van enkele foeragerende rosse vleermuizen boven de sportvelden niet waargenomen.

Aantallen en ontwikkeling gewone dwergvleermuis.

De gewone dwergvleermuis komt in Nederland algemeen voor en is een wijdverbreide soort die in heel Nederland wordt waargenomen. Het is de meest algemene vleermuissoort in Nederland. Hij komt vooral in de bebouwde omgeving voor, zowel in het stedelijk gebied als op het platteland. Er zijn geen uitspraken te doen over aantalsontwikkelingen: er zijn geen aanwijzingen voor een af- dan wel toename in aantallen. Mogelijk neemt het aanbod van geschikte verblijfplaatsen wel af vanwege de toenemende na-isolatie van gebouwen en het dichten van kieren en gaten in gebouwen.

Populaties

Gewone dwergvleermuizen leven in netwerken van meerdere (lokale) populaties. De lokale populatie wordt gevormd door één of meerdere kraamkolonies, enkele niet-voortplantende groepen vrouwtjes en de mannetjes. Een kolonie gewone dwergvleermuizen bestaat uit de vrouwtjes die meerdere kraamverblijven gebruiken die elk enkele tientallen tot honderden vrouwtjes bevat. De netwerken van kraamgroepen zijn via de massawinterverblijfplaatsen aan elkaar verbonden. Het aantal dieren in een gebied is sterk afhankelijk van het voedselaanbod. Omdat de gewone dwergvleermuis een trage voortplanter is verloopt uitbreiding of herstel van een populatie niet snel.

4. Inhoudelijke gegevens

4.1 Verbodsbepalingen

Vleermuizen zijn zwaar beschermde soorten die o.a. onder Bijlage IV van de Habitatrichtlijn vallen. Ook hun verblijfplaatsen zijn jaarrond beschermd.

De zomerverblijfplaats (en de aangenomen paarverblijfplaats) zullen vernietigd worden door de sloop.

Voor de gewone dwergvleermuis wordt een ontheffing aangevraagd voor:

- Artikel 3.5 lid 2 van de Wet natuurbescherming – Het is verboden de dieren uit lid 1 te verstoren.
- Artikel 3.5 lid 4 van de Wet natuurbescherming – Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de dieren uit lid 1 te beschadigen of te vernielen.

Vleermuizen worden niet gevangen of gedood. Overig functioneel leefgebied, zoals foeragegebied of vliegroutes blijven behouden.

4.2 Wettelijk belang

De ontheffing wordt aangevraagd voor een geldig wettelijk belang, namelijk:

- *in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;*

De 400 leden van de sportclub hebben behoefte aan een groter en moderner gebouw. Het nieuwe gebouw wordt een voorbeeld van duurzaamheid en herbruikbaarheid. Voor het milieu zijn er daarmee zeker gunstige effecten te verwachten (minder CO₂-uitstoot en energieverbruik). Voor verdere details over dit nieuwe gebouw kan men het beste contact opnemen met de gemeente Heusden.

5. Effecten

5.1 Effecten: kwantiteit

De effecten betreffen het vernietigen van een zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis en mogelijk ook van een paarverblijfplaats. Het gaat dan om maximaal twee verblijfplaatsen, welke middels acht tijdelijke en mogelijk acht, maar tenminste vier permanente verblijfplaatsen in de nieuwbouw worden gemitigeerd.

5.2 Effecten: kwaliteit

De effecten betreffen het vernietigen van een zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis en mogelijk ook van een paarverblijfplaats. Foerageergebied en eventuele vliegroutes blijven intact. De verandering van het lichtplan kan alleen maar gunstiger dan nu zijn aangezien de vleermuizen nu onder de schijnwerpers van het handbalveld verblijven.

5.3 Monitoring

De tijdelijke maatregelen (vleermuiskasten) zijn bewezen effectieve maatregelen en daarom worden er ook gezien de lage aantallen van deze algemene en weinig eisende vleermuissoort geen monitoring uitgevoerd. Omdat de inbouwkasten in de nieuwbouw mogelijk maatwerk wordt (zelf ontworpen onder begeleiding van ecooloog) kan overwogen worden deze te monitoren. Bij het gebruik van reguliere inbouwvleermuiskasten, zal dit niet worden gedaan.

6. Staat van instandhouding

Gewone dwergvleermuis

Volgens de Zoogdiervereniging: 'Voor een aantal zoogdiersoorten, zelfs algemene soorten als de gewone dwergvleermuis, is de staat van instandhouding *onbekend*. Voor andere zoogdiersoorten is de staat van instandhouding *slecht*, zoals voor de Brandt's vleermuis, grijze grootoorvleermuis, hamster, hazelmuis, ingekorven vleermuis, Noordse woelmuis en rosse vleermuis.'

De staat van instandhouding zal worden gewaarborgd door het aantal aangetroffen verblijfplaatsen (1-2) in de nieuwbouw in viervoud terug te brengen en tijdens de sloop- en bouwtijd acht houtbetonnen vleermuiskasten aan te bieden in de directe omgeving.

Informatie:

- Site Zoogdiervereniging: <https://www.zoogdiervereniging.nl/>

7. Alternatieven

Alternatieve locaties

Alternatieve locaties voor de sloop zijn niet aan de orde, sloop is altijd locatiegebonden.

Alternatieve inrichting

In de nieuwbouw zullen vier tot acht vleermuisverblijfplaatsen in de kopgevels worden ingebouwd. Of er ruimten tussen houten lagen worden vrijgehouden of reguliere duurzame vleermuiskasten worden ingebouwd, is op dit moment nog een punt van overleg. Dit vleermuisvriendelijk inrichten is een alternatieve inrichting.

Alternatieve wijze van uitvoering

Ten opzichte van reguliere sloop zal de daklijst hier voorafgaande aan de sloop als eerste voorzichtig in zijn geheel worden verwijderd.

Alternatieve periode van uitvoering

De verwachting is dat de vleermuizen in de winter geen gebruik maken van het clubgebouw. Sloop of tenminste het onaantrekkelijk maken van het gebouw kan daarom het best in de winter gebeuren. Maar als men voorzichtig de daklijsten verwijderd in de zomer, dan zal de vleermuis of de enkele vleermuizen wegvliegen naar een alternatieve verblijfplaats in de omgeving (hopelijk de vleermuiskasten) en wordt er aan vleermuizen geen schade toegebracht.

8. Mitigerende maatregelen

De volgende maatregelen worden genomen om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen. Deze zijn enerzijds op gericht om individuen tijdens de werkzaamheden te beschermen en anderzijds om de functionaliteit van het leefgebied tijdens het project en in de toekomst te behouden.

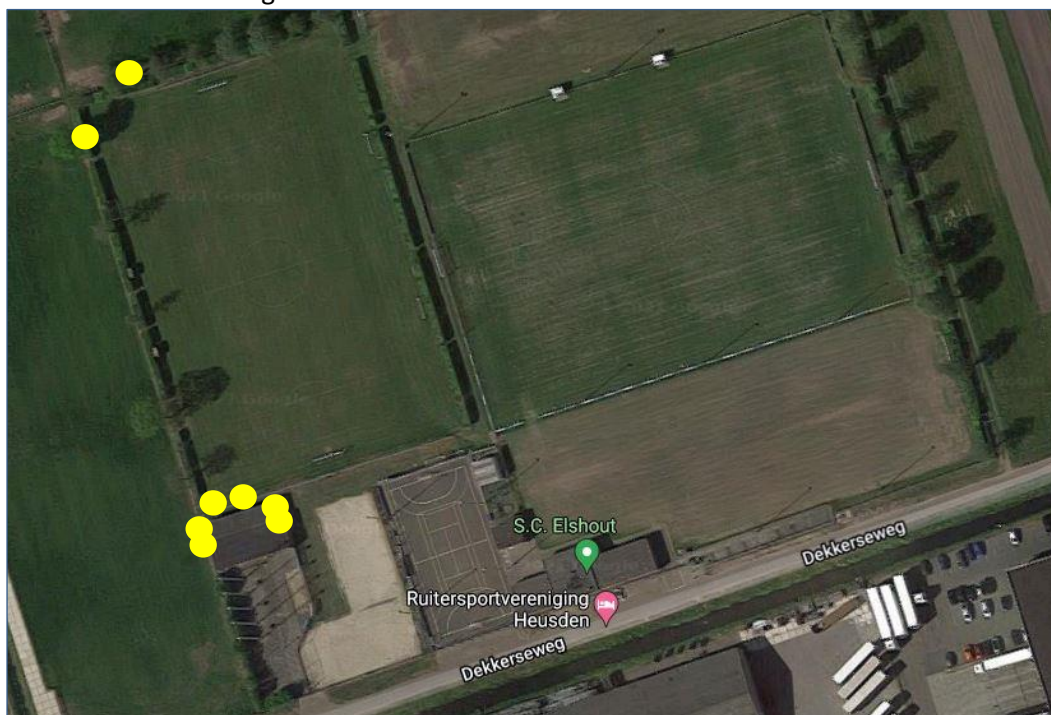
8.1 Planning

De planning is om te starten begin 2022.

8.2 Gewone dwergvleermuis

Om negatieve effecten van de activiteiten te verkleinen worden een aantal maatregelen ten gunste van de gewone dwergvleermuis genomen.

- Kwetsbare periode:**
 Er is geen kwetsbare periode: in de zomer zullen de vleermuizen wegvliegen bij het weghalen van de daklijsten en in de winter zijn ze niet aanwezig. Maar ook dan zullen de daklijsten voorafgaande aan de sloop onder begeleiding voorzichtig worden verwijderd.
- Alternatieve verblijfplaatsen aanbieden**
 Eind juni zijn er zes vleermuiskasten van het type Beaumaris midi opgehangen aan het clubgebouw van de schietvereniging en twee aan bomen aan de westkant van het voetbalveld. Zie figuren 4 en 5.

Figuur 4. Locatie vleermuiskasten, juni 2021.

Figuur 5. Indruk vleermuiskasten aan het gebouw van de schietvereniging, juni 2021.

- **Faseren activiteiten in ruimte en tijd**
Er zal geen sprake zijn van fasen in ruimte of tijd omdat dit bij een relatief klein gebouw niet mogelijk is en geen zin heeft.
- **Ongeschikt maken van verblijfplaatsen**
De verblijfplaatsen worden ongeschikt gemaakt door de daklijsten voorzichtig te verwijderen. Dit gebeurt voorafgaande aan alle andere sloopwerkzaamheden.

8.3 Inschakelen deskundige

De activiteiten worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van vleermuizen. De deskundige wordt geraadpleegd en geïnformeerd bij alle te nemen beslissingen en vragen omtrent ecologie tijdens het project. Dit gaat met name om advies type en locatie vleermuiskasten en vleermuisvoorzieningen in nieuwbouw. Ook zal de deskundige aanwezig zijn op het moment dat de daklijsten worden verwijderd.

8.4 Ecologisch werkprotocol

In een ecologisch werkprotocol staat in het kort omschreven welke maatregelen getroffen worden om effecten op beschermde soorten te voorkomen. Ook staat erin hoe te handelen als deze effecten toch optreden. Eventuele aanvullende eisen van bevoegd gezag zijn erin verwerkt. Dit werkprotocol wordt door een begeleidend ecooloog opgesteld en moet op de locatie (naast de ontheffing) aanwezig zijn en bij de betrokken werknemers bekend zijn. De activiteiten moeten aantoonbaar volgens dit protocol worden uitgevoerd.

Bronnen

Rapporten

- Ekoza B.V., 2021. Quicksan flora en fauna clubgebouw S.C. Elshout. Rapportnummer 21.080. In opdracht van de gemeente Heusden.
- Ekoza B.V. 2021. Nader onderzoek vleermuizen en steenmarter S.C. Elshout. Rapportnummer 21.136. In opdracht van de gemeente Heusden.

Websites

- <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/>
- <https://wetten.overheid.nl/BWBR0038668/>
- www.google.nl/maps
- <https://www.zoogdiervereniging.nl/wat-we-doen/bijzondere-themas/bescherming-van-zoogdieren/gunstige-staat-van-instandhouding-van>